

Добробут українців:

Пілотне дослідження рівня особистого добробуту українців, проведене за методологією ONS4 Національного статистичного управління Великої Британії
(Хвиля 1.0, червень 2024)

Проект реалізовано Агенцією з розробки імпаکت стратегій Ruban Litvinova Social Impact Advisory та Київським міжнародним інститутом соціології (КМІС) за сприяння спільноти Social Value Ukraine, яка представляє в Україні міжнародну мережу Social Value International

Над дослідженням працювали:

Олена Літвінова, партнерка Ruban Litvinova Social Impact Advisory,
Антон Грушецький, виконавчий директор КМІС,
Мирослава Бучак, менеджерка проектів соціального впливу
Ruban Litvinova Social Impact Advisory

Київ, 2024

Про учасників проєкту

Ruban Litvinova Social Impact Advisory – перша українська агенція з розробки обґрунтованих стратегій соціального впливу, яка допомагає бізнесу інтегрувати соціальну складову у свою діяльність, спираючись на глибокий аналіз суспільних потреб та методики оцінки впливу. Ruban Litvinova Social Impact Advisory використовує провідну світову методологію Social ROI для вимірювання соціальної цінності, оцінки ефективності ініціатив і прозорої комунікації результатів. Агенція поєднує експертизу у розробці бізнес-стратегій та управлінні соціальним впливом і є членом міжнародної мережі Social Value International.

rubanlitvinova.com

[Facebook](#)

[LinkedIn](#)

[Instagram](#)

КМІС (Київський міжнародний інститут соціології) — це одна з провідних соціологічних компаній в Україні. Вона проводить соціологічні дослідження з різних напрямків, як, наприклад, суспільно-політичні орієнтації, соціально-економічні характеристики, гуманітарна діяльність, самопочуття і добробут населення, охорона здоров'я, корупція тощо. КМІС працює з міжнародними організаціями, урядовими структурами та медіа, надаючи дані про суспільні настрої, політичні уподобання та соціальні тенденції.

kiis.com.ua

[Facebook](#)

Social Value Ukraine (SVU) – перша українська спільнота для розвитку практик вимірювання соціальної цінності та управління соціальним впливом. SVU є асоційованим членом Social Value International – глобальної мережі, учасники якої мають спільну мету – змінити спосіб сприйняття цінності суспільством. Місія спільноти SVU – створити умови для поширення імпакт-мислення серед сучасних лідерів України.

svu.org.ua

[Facebook](#)

[LinkedIn](#)

Якщо ви цікавитесь партнерством або бажаєте отримати більш детальну інформацію про це дослідження, просимо звертатись

на емейл manager@svu.org.ua

або за телефоном +38 (098) 000 04 64

Зміст

Резюме	4
Мета документа	7
Концепція добробуту	7
Метод дослідження	10
Результати дослідження	14
Стан особистого добробуту українців	15
Порівняння рівня особистого добробуту українців і британців	18
Результати застосування адаптованої шкали ONS4	20
Подальші аспекти дослідження добробуту в Україні	23
Перспективи вимірювання рівня добробуту в Україні	23
Додаток	26

Резюме

Рівень добробуту людини в сучасних розвинених економіках є ключовим показником, який свідчить про рівень процвітання країни. Загальноприйняті показники еконо-

мічного зростання, такі як валовий внутрішній продукт (ВВП) не відображають зміни у добробуті людей, а інколи навіть можуть мати протилежне співвідношення.

Добробут або Well-being –

це рівень якості життя як людини, спільноти, так і нації загалом, і визначення того, наскільки цей рівень є стійким для майбутнього. Це збалансований показник усіх сфер життя людини, до яких можуть належати емоційний добробут, фізичне здоров'я, умови життя, стосунки з людьми, професія, освіта, екологія, суспільство тощо

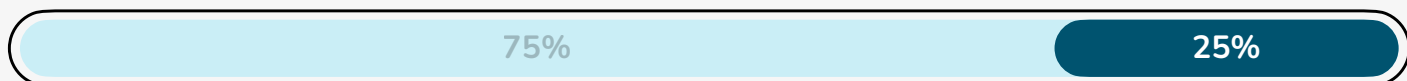
В цьому пілотному дослідженні використаний комплексний підхід до оцінки рівня особистого добробуту людей, який застосовується Національним статистичним управлінням (ONS) Великої Британії¹ на системній основі для визначення величини впливу і змін внаслідок політик і дій держави.

Пілотне дослідження, проведене влітку 2024 року і охопило 2008 респондентів із підконтрольних уряду територій України.

В умовах повномасштабної війни росії проти України, яка триває вже понад два роки, це дослідження надає особливо цінну інформацію про вплив тривалої кризи на добробут громадян. Крім того, результати дослідження дають змогу порівняти загальний рівень добробуту українців із британськими даними, а також розглянути ширші можливості застосування підходу.

1 - Office for National Statistics. Personal wellbeing survey user guide. [Дивитись тут.](#)

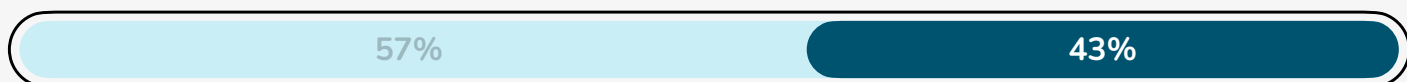
Дослідження показало, що більшість українців мають низький рівень задоволеності життям і щастя, високий рівень тривожності, водночас значна частина респондентів відчуває сенс у житті.

25% оцінюють **рівень задоволеності життям** як високий або дуже високий рівень (7-10 балів)

62% оцінили **відчуття сенсу** та цінності того, що вони роблять у житті на високому або дуже високому рівні (7-10 балів)

43% зазначили **рівень щастя**, відчутого вчора, на високому рівні (7-10 балів).

65% оцінюють **рівень тривожності**, відчуті вчора, як середній або високий (4-10 балів)

Результати демонструють унікальний феномен: попри низький рівень задоволеності життям 75% респондентів та високий рівень тривожності у 65% українців, велика частина респондентів (62%) відчувають значний сенс у житті. Це свідчить, що відчуття сенсу є важливим психологічним ресурсом для українців, який частково компенсує стрес і незадоволеність життям. Можливо, високий рівень відчуття сенсу у житті українців пов'язаний із важливістю культурних, історичних та патріотичних цінностей. Це припущення вартує дослідження, аби з'ясувати, чи відчуття сенсу можна розглядати як ключовий фактор для програм стимулювання соціальної активності, підвищення суспільної згуртованості та підтримки психологічного відновлення.

Рівень особистого добробуту українців суттєво нижчий, ніж у Великій Британії за всіма критеріями, крім відчуття сенсу в житті:

Оцінка особистого добробуту українців та британців (за оригінальною шкалою ONS4)

*Значення шкали для кожного питання різні, наведені у розділі «Метод дослідження»

В цьому дослідженні запланована друга хвиля опитування в грудні 2024 року, яке дозволить відстежити зміни в добробуті життя українців за пів року. Також на основі результатів двох хвиль дослідження буде наведено приклад визначення змін у добробуті життя людей із застосуванням під-

ходу до вимірювання соціальної цінності WELLBY (Wellbeing-Year). Метод WELLBY (Wellbeing-Year) вперше був представлений в науковому дослідженні Paul Frijters, Christian Krekel, Raúl Sanchis & Ziggi Ivan Santini "The WELLBY: a new measure of social value and progress", 2024²

2 - Frijters, P., Krekel, C., Sanchis, R., & Santini, Z. (2024). The WELLBY: A new measure of social value and progress. Humanities and Social Sciences Communications, 11. <https://doi.org/10.1057/s41599-024-03229-5>

Мета документа

Метою цього дослідження є пілотне впровадження концепції вимірювання особистого добробуту в Україні на основі шкали ONS4, що використовується у Великій Британії для системного моніторингу змін у добробуті населення з 2011 року.

Дослідження закладає основу для глибшого аналізу добробуту українців та порівняння його із міжнародними показниками, а також оцінки впливу кризових обставин, повномасштабної війни з росією, яка триває вже понад два роки, на якість життя громадян.

Опитування проведене влітку 2024 року охопило 2008 респондентів із підконтрольних уряду територій України.

Проект реалізовано у співпраці Ruban Litvinova Social Impact Advisory, Київського міжнародного інституту соціології (KMIC) та за сприяння спільноти Social Value Ukraine, яка представляє в Україні міжнародну мережу Social Value International.

Отримані результати можуть стати основою для розробки систематичного моніторингу добробуту в Україні, що дозволить відстежувати вплив соціальних політик і подій на якість життя населення. Застосування цього підходу також відкриває можливості для формування нових стратегій соціального розвитку, орієнтованих на підвищення добробуту громадян.

Концепція добробуту

Концепція добробуту визначає якість життя як комплексний показник, що поєднує економічні, соціальні, психологічні та екологічні аспекти.

На відміну від традиційних економічних показників, таких як ВВП, рівень добробуту акцентує увагу на задоволеності життям, щасті, фізичному й психічному здоров'ї, а також на соціальних зв'язках, які більш повно відображають реальний стан суспільства.

Концепція добробуту виникає внаслідок еволюції підходів до оцінки рівня розвитку країни і включає як економічний, так і соціальний вимір. Вона ґрунтується на переконанні, що реальний добробут населення включає гармонійний баланс між економічними ресурсами та якістю життя.

Цей підхід активно застосовують такі провідні країни як Велика Британія, Нова Зеландія, Канада, Фінляндія та Ісландія, де інтеграція індикаторів добробуту в державні політики дозволяє створювати стратегії сталого розвитку, орієнтовані на людей. Причиною зміщення фокусу з економічних вимірів на добробут стала необхідність врахування соціальних і психологічних чинників, які мають вирішальне значення для гармонійного розвитку суспільства, особливо в умовах глобальних викликів і кризових ситуацій.

В Україні, з огляду на вплив війни та соціально-економічні виклики, комплексні дослідження добробуту та збір високоякісних даних є важливими інструментами для оцінки реального стану суспільства, розробки ефективних політик і планування сталого відновлення країни.

Еволюція підходів до вимірювання добробуту

Традиційно для оцінки економічного розвитку використовувався показник ВВП, який широко застосовується міжнародними організаціями, такими як Світовий банк, Міжнародний валютний фонд (МВФ) та Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), урядами країн та аналітичними центрами для вимірювання економічного зростання.

Проте, автор концепції ВВП американський науковець Саймон Кузнець наголошував, що цей індикатор не враховує соціальних аспектів добробуту та не завжди відображає якість життя.

«Навряд чи можна зробити висновок про добробут нації за показником національного доходу»

Саймон Кузнець

Кузнець зазначав, що для оцінки якості життя необхідно враховувати й інші аспекти, крім економічного зростання, наприклад, особистий добробут, задоволеність життям, рівень щастя чи інші важливі аспекти загального добробуту.

Це обмеження спричинило пошук додаткових показників, таких як індекси добробуту й щастя, які враховують суб'єктивні оцінки населення та об'єктивні дані, як-от здоров'я, освіта та стан навколишнього середовища.

Дослідження щастя та добробуту мають довгу історію як на міжнародному рівні, так і в Україні.

Так, на міжнародному рівні дослідження індексу щастя проводиться асоціацією незалежних дослідницьких агентств Gallup International з 1947 року в 42 країнах світу.

З 2012 року публікується World Happiness Report (Всесвітній звіт про щастя), який надає комплексний аналіз соціального добробуту у різних країнах світу. Цей звіт став важливим ресурсом для урядів і політиків у розробці стратегій покращення якості життя громадян.

Одним із найвідоміших дослідників щастя у світі є британський економіст Річард Лейярд (Richard Layard), його робота стала основою сучасного підходу до вимірювання щастя, де враховано важливість не лише економічних, але й соціальних, психологічних та культурних аспектів добробуту³. Зараз, у сучасному світі, показники щастя та добробуту включають не лише суб'єктивні оцінки, але й об'єктивні дані, такі як рівень доходів, доступ до медичних послуг, освіти, а також стан навколишнього середовища.

В Україні з 2000-х років дослідження рівня щастя проводить, зокрема, Київський міжнародний інститут соціології (КМІС). Регулярні опитування протягом цих років дозволяють аналізувати динаміку щастя в контексті соціально-економічних і політичних викликів. Згідно з результатами опитування «Самооцінка щастя населенням України до і після широкомасштабного вторгнення» у 2023 році⁴, попри понад рік повномасштабної війни, частка щасливих українців залишилася майже незмінною: у грудні 2021 року – 71%, у травні 2023 року – 70%.

Цей розвиток підходів підкреслює важливість комплексного підходу до оцінки добробуту, який поєднує економічні та соціальні аспекти, що дозволяє краще зрозуміти загальний рівень розвитку та процвітання суспільства.

3 - Helliwell, J. F., Layard, R., Sachs, J. D., De Neve, J.-E., Aknin, L. B., & Wang, S. (Eds.). (2024). World Happiness Report 2024. University of Oxford: Wellbeing Research Centre. Дивитись [тут](#).

4 - КМІС. (2023). Самооцінка щастя населенням України до і після широкомасштабного вторгнення. Дивитись [тут](#).

Світова практика впровадження концепції добробуту

Сьогодні показник добробуту (wellbeing) стає провідною концепцією для оцінки розвитку суспільств, отримує дедалі більше визнання серед урядів, міжнародних організацій і дослідників. Цей підхід охоплює не лише емоційний стан людини, а й фізичне здоров'я, соціальні зв'язки, рівень життя, відчуття безпеки та соціальної підтримки. Добробут пропонує цілісне бачення якості життя, доповнюючи традиційні економічні індикатори, зокрема ВВП.

У **Великій Британії** Управління національної статистики (ONS) з 2011 року відстежує показники добробуту, інтегруючи їх у державну політику⁵. **Нова Зеландія** запровадила щорічний «бюджет добробуту» (well-being budget), а в **Австралії** активно впроваджуються політики, спрямовані на оцінку й покращення добробуту через більш комплексні підходи до суспільного прогресу.

Європейські інституції також приділяють значну увагу цій концепції. **Рада міністрів ЄС та Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР)** закликали уряди країн-членів ставити людей та їхній добробут у центр державної політики. У 2018 році Ісландія, Шотландія, Фінляндія, Уельс та Нова Зеландія створили **Wellbeing Economy Governments Partnership (WEGo)** – альянс для впровадження економічних підходів, які орієнтовані на добробут людей і сталий розвиток.

Ця нова парадигма добробуту змінює акценти у державній політиці, пропонує переходити від виключно економічних показників до комплексних оцінок, що охоплюють як матеріальні, так і нематеріальні аспекти життя.

Фото: <https://www.freepik.com/>

5 - HM Treasury. (2022). The Green Book: Appraisal and evaluation in central government. Дивитись [тут](#).

Метод дослідження

Методологія дослідження базується на шкалі ONS4, розробленій Національним статистичним управлінням Великої Британії (ONS) для системного вимірювання особистого добробуту населення.

Добробут (wellbeing) – це рівень якості життя як людини, спільноти, так і нації загалом, і визначення того, наскільки цей рівень є стійким для майбутнього. Це збалансований показник усіх сфер життя людини, до яких можуть належати емоційний добробут, фізичне здоров'я, умови життя, стосунки з людьми, професія, освіта, екологія, суспільство тощо⁶.

Добробут є індикатором змін у житті людей, що засвідчує реальний соціальний вплив проєктів, дій та інтервенцій уряду, бізнесу і громадянського суспільства

Ця шкала охоплює чотири ключові аспекти, які вимірюються за допомогою простих запитань, на які респонденти відповідають за 11-бальною шкалою від 0 до 10⁷:

01 Загальний рівень задоволеності життям (Overall, how satisfied are you with your life nowadays?).

Оцінюється загальна суб'єктивна задоволеність життям респондента за шкалою, де 0 – «зовсім не задоволені», а 10 – «повністю задоволені».

02 Відчуття сенсу в житті (To what extent do you feel the things you do in your life are worthwhile?).

Відображає те, наскільки людина вважає свою діяльність значущою та вартісною за шкалою, де 0 – «зовсім не вважаю так», а 10 – «повністю переконані в цьому».

03 Відчуття щастя вчора (How happy did you feel yesterday?).

Визначає рівень емоційного добробуту респондента за останній день за шкалою, де 0 – «зовсім не почувались щасливими», а 10 – «повністю почувавось щасливим».

04 Рівень тривожності вчора (How anxious did you feel yesterday?).

Оцінює рівень тривоги та стресу за останній день за шкалою, де 0 – «зовсім не почувавось тривожно», а 10 – «були цілковито стривоженими».

Шкала дозволяє класифікувати відповіді респондентів відповідно до встановлених порогових значень.

6 - What Works Centre for Wellbeing. (2021). Wellbeing explained. Дивитись [тут](#).

7 - Office for National Statistics. Personal wellbeing survey user guide. Дивитись [тут](#).

Для показників задоволеності життям, відчуття сенсу в житті та рівня щастя використовувалися такі інтервали:

- низький рівень (0-4 бали)
- середній рівень (5-6 балів)
- високий рівень (7-8 балів)
- дуже високий рівень (9-10 балів)

Для оцінки рівня тривожності застосовувалися наступні категорії:

- дуже низький рівень (0-1 бал),
- низький рівень (2-3 бали)
- середній рівень (4-5 балів)
- високий рівень (6-10 балів)

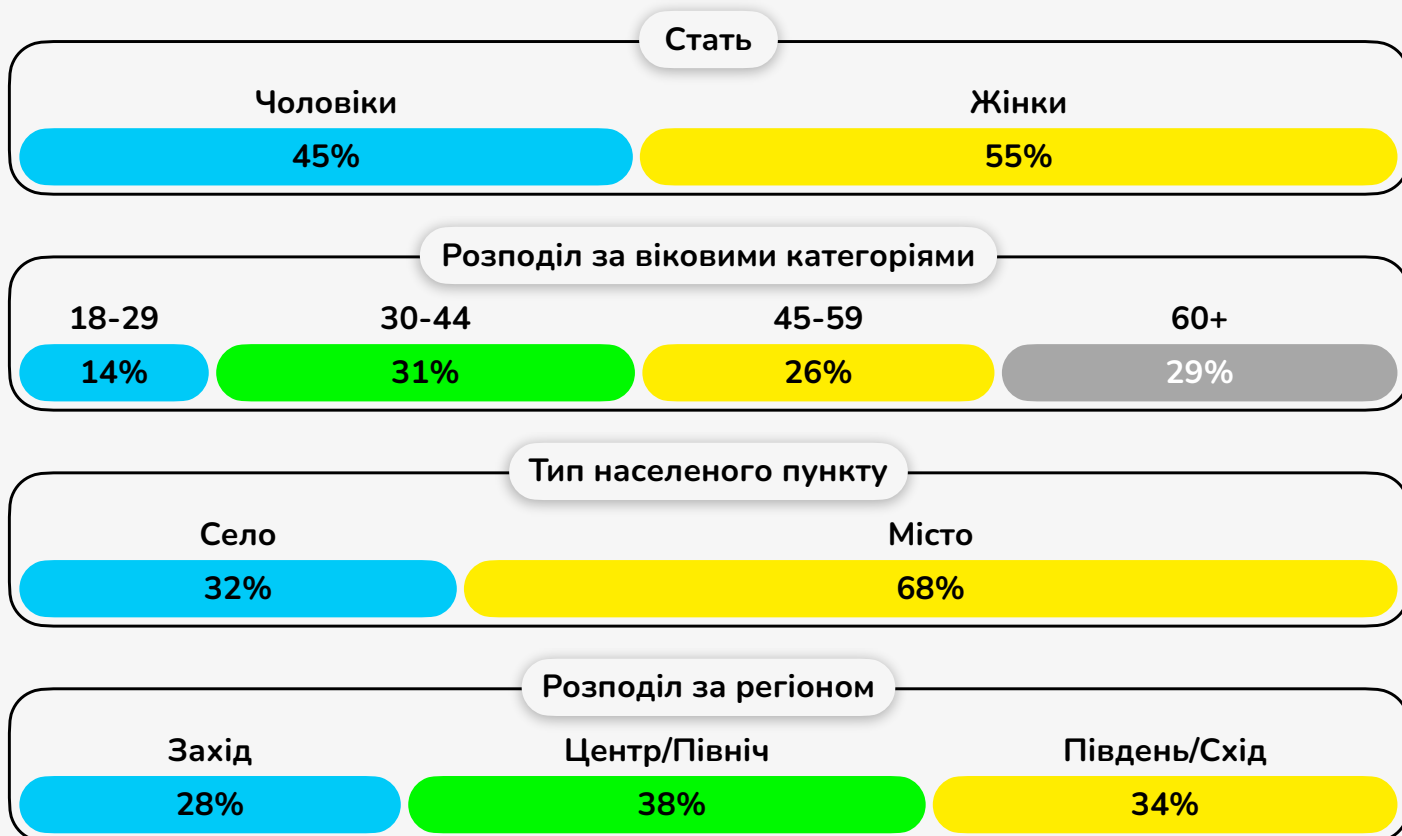
Шкала ONS4 широко використовується у Великій Британії для оцінки ефективності державних програм і соціальних політик, спрямованих на покращення добробуту громадян. Дані, отримані за цією шкалою, інтегруються в ухвалення стратегічних рішень, оцінку прогресу та розробку політик сталого розвитку.

У контексті даного дослідження використання шкали ONS4 дозволяє не лише провести комплексну оцінку особистого добробуту українців, але й порівняти результати з міжнародними даними, зокрема британськими, що сприяє кращому розумінню унікальних викликів і потреб українського суспільства в умовах тривалої кризи.

Демографія дослідження

Дослідження проводилося в червні 2024 року методом телефонних інтерв'ю (CATI), охоплюючи 2008 респондентів з підконтрольних уряду України територій. Соціально-демографічний склад респондентів: за статтю 55% жінки і 45% чоловіки; за віком 14% у віці до 30 років,

31% у віці 30-44 років, 26% у віці 45-59 років і 29% у віці 60 років і старше; за регіоном 28% проживають на Заході, 38% - у Центрі/Півночі, 34% - на Півдні/Сході; за типом населеного пункту 68% проживають у містах, 32% - у селах.

Вибірка була розділена (процедура split-sample) на дві частини для перевірки оригінального та експериментального форматів питань.

Похибка для кожної підвибірки не перевищує 4,1% (при довірчій імовірності 95% та з урахуванням дизайн-ефекту).

Кожна підвибірка репрезентативна для всього дорослого (18+ років) населення підконтрольних Уряду України територій. Опитування охоплювали мешканців усіх підконтрольних Уряду України регіонів, типів населених пунктів, чоловіків і жінок різного віку та різної освіти.

Адаптація шкали ONS4 до контексту України

В Україні (як і, можливо, у Великій Британії) респонденти часто по-різному розуміють та сприймають значення середнього значення на шкалі. Наприклад, 0 означає «зовсім нещасливий», а 10 – «повністю щасливий», але значення 5 може бути трактоване по-різному. Це може створювати труднощі в інтерпретації результатів.

Оскільки шкала ONS4 використовується в Україні вперше, вибірка була розділена на дві частини і половині респондентів запитання ставилися в оригінальному форматі (1007 респондентів), а другій половині - в експериментальному форматі (1001 респондент).

Шкала ONS4 була перекладена українською мовою та наведена для однієї частини вибірки у стандартному форматі, для іншої частини вибірки – до стандартного формату було додане пояснення, що 5 – це середина між позитивним і негативним полюсами шкали (див. Додаток).

Загалом, результати показують, що адаптоване формулювання з поясненням може змінювати розподіл відповідей, що варто враховувати при інтерпретації даних (детальніше див. у розділі Результати застосування експериментальної шкали ONS4).

SOCIAL VALUE
UKRAINE

Ruban
Litvinova
SOCIAL IMPACT ADVISORY

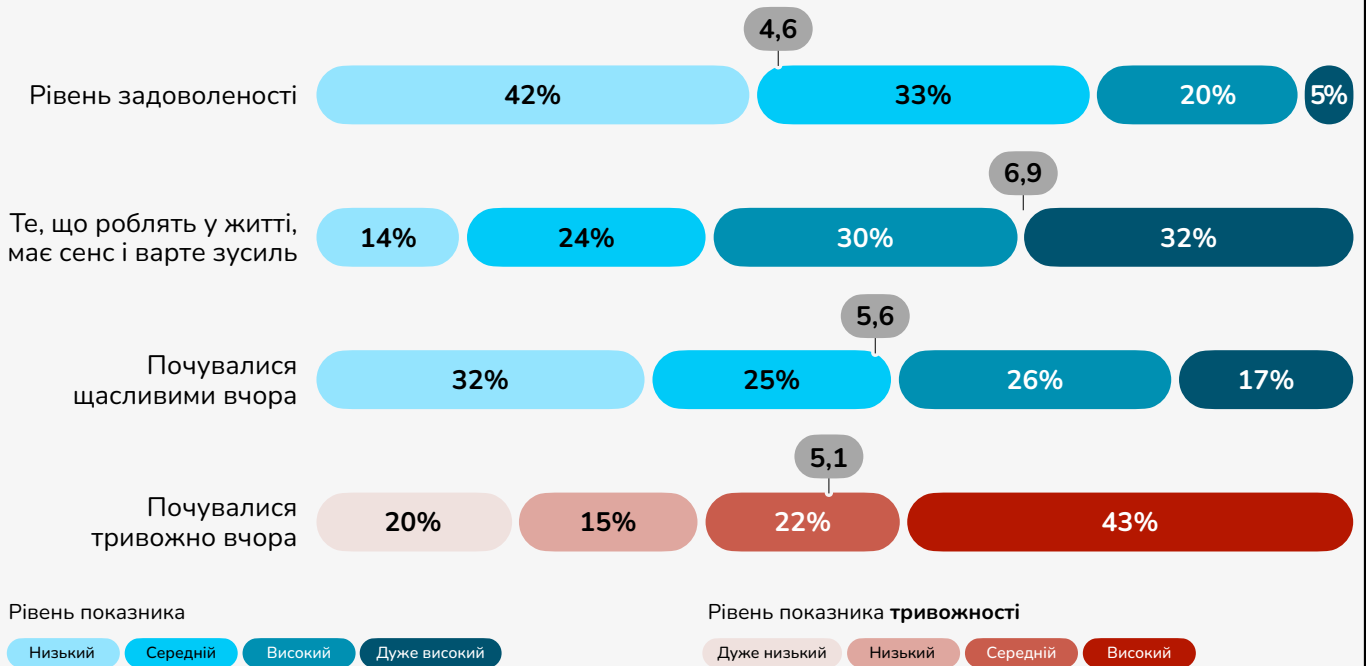

Результати

дослідження

Стан особистого добробуту українців

Оцінка особистого добробуту українців (за оригінальною шкалою ONS4)

*Значення шкали для кожного питання різні, наведені у розділі «Метод дослідження»

Результати дослідження показують, що більшість респондентів мають низький рівень задоволеності життям і почуття щастя. Високий рівень тривоги, зокрема, вказує на необхідність вжиття заходів для покращення соціальної стабільності та психологічного стану громадян.

Рівень позитивного відчуття сенсу в житті є помірним, але це показник, на якому можна зосередити увагу для стимулювання соціальної активності та самореалізації населення.

Рівень задоволеності життям

→ Середній бал для рівня задоволеності життям становить 4,6, що вказує на вкрай низький рівень загального задоволення життям серед українців. Більшість респондентів (42%) оцінюють своє життя на низькому рівні (0-4), що може свідчити про наявність соціально-економічних та психологічних труднощів, що впливають на якість життя.

→ Показники для цього аспекту демонструють, що лише 25% респондентів відчувають високий або дуже високий рівень задоволеності життям, що є критично низьким порівняно з очікуваними стандартами добробуту.

Відчуття сенсу в житті

→ Середній бал для цього показника становить 6,9, що вказує на загалом позитивну оцінку діяльності українців, проте на відміну від високого рівня, більшість респондентів (38%) оцінюють свою діяльність як частково вартісну (5-6). Це може свідчити про необхідність підтримки та заохочення людей до активної участі в житті та суспільному розвитку, а також про потребу створення можливостей для само-реалізації.

→ 62% респондентів вважають свою діяльність сенсовною на високому або дуже високому рівнях (7-10), що свідчить про певний оптимізм у відношенні до життєвих зусиль.

Почуття щастя

→ Оцінка щастя за оригінальним формулюванням показує середній бал 5,6, що вказує на середній рівень щастя серед українців. Більшість респондентів (57%) відчували щастя на низькому або середньому рівнях (0-6), що свідчить про наявність значних соціальних та психологічних викликів, що впливають на емоційний стан громадян.

→ Лише 43% респондентів вказали на високий або дуже високий рівень щастя (7-10), що вказує на можливість поліпшення умов для зростання рівня щастя через підтримку соціальних, економічних та культурних аспектів життя.

Рівень тривожності

→ Рівень тривожності серед українців виявився досить високим, з середнім балом 5,1. Порівняно з іншими аспектами, тривога має значний вплив на психоемоційний стан українців, оскільки 43% респондентів відчували високий рівень тривоги (6-10). Це вказує на значну нестабільність емоційного стану населення, що може бути пов'язано з соціально-політичними факторами, що впливають на країну.

→ Лише 35% респондентів повідомили про низький рівень тривоги (0-3), що може свідчити про можливість поліпшення умов життя та емоційної стабільності через створення підтримуючого соціального середовища.

Дані демонструють цікавий феномен:

попри високий рівень тривожності (оцінка 4-10 балів для 65% респондентів) та низькі або середні оцінки задоволеності життям (оцінка 0-6 балів у 75% респондентів), більшість респондентів (62%) відчувають значний сенс у житті. Це свідчить про те, що сенс життя та цінність діяльності слугують для українців важливим психологічним ресурсом, який частково компенсує негативний вплив стресу і низького рівня щастя. Цей ресурс можна ефективно використати для зміцнення соціальної активності, підтримки емоційного добробуту та формування ціннісно орієнтованих суспільних програм. Основні інсайти:

01 Стимулювання соціальної активності через відчуття сенсу

Високий рівень відчуття сенсу (оцінка 7-10 балів для 62% респондентів) серед українців свідчить про його потенціал як мотиватора для залучення громадян до соціальних, волонтерських та громадських ініціатив. Використання цього ресурсу може посилити суспільну згуртованість і сприяти відновленню громад через стимулювання колективної діяльності.

02 Психологічна підтримка через зміцнення сенсу

Відчуття сенсу може слугувати важливим інструментом у програмах психологічного відновлення, навіть попри високий рівень тривожності у більшості (65% респондентів). Допомога у пошуку та формуванні сенсу діяльності сприятиме зменшенню тривожності та покращенню емоційної стабільності громадян.

03 Фокус на культурні й ціннісні аспекти

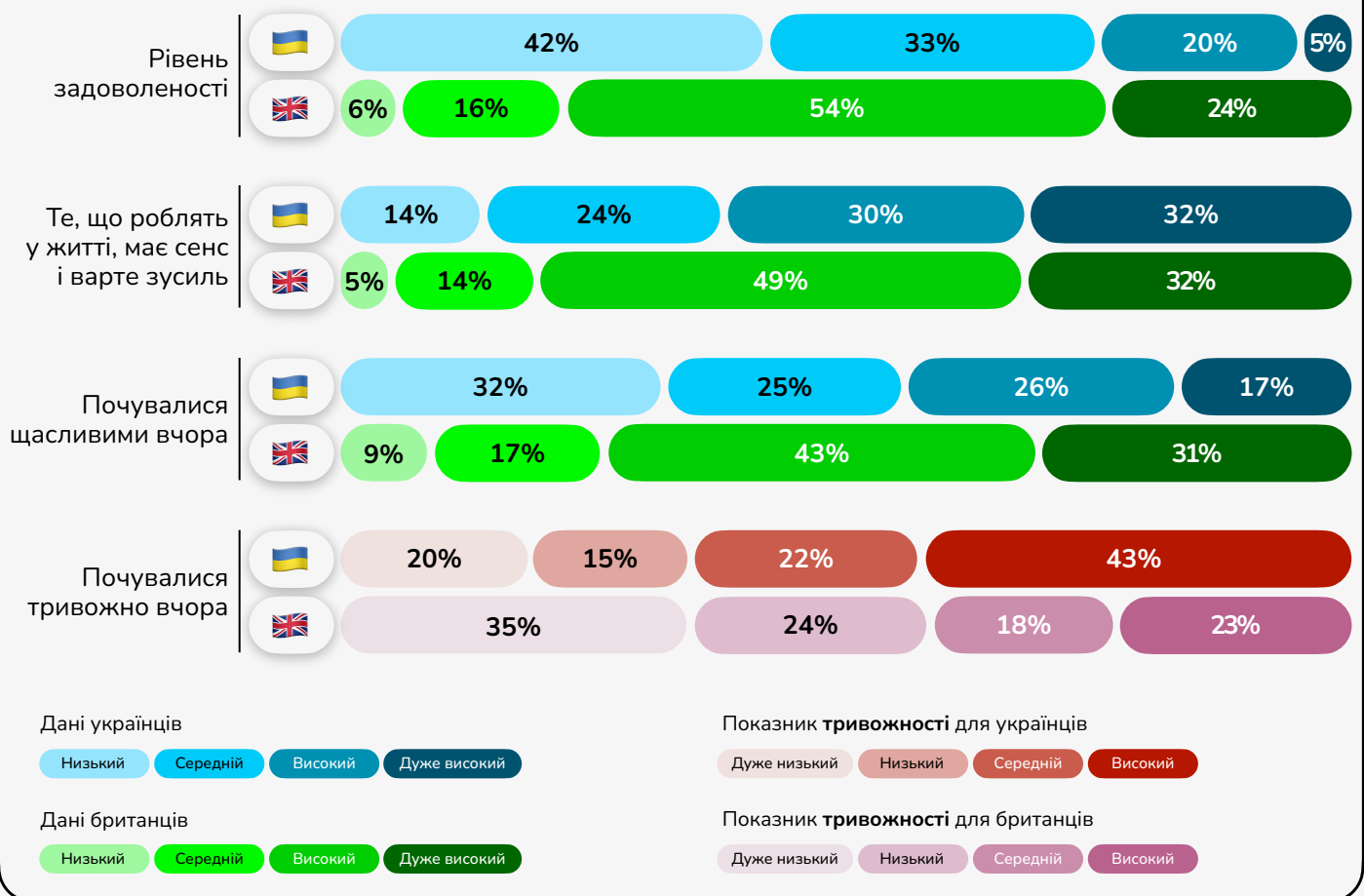
Можливо, також високий рівень відчуття сенсу в діяльності серед українців пов'язаний із важливістю культурних, історичних та патріотичних цінностей. Це припущення потребує подальшого дослідження, аби підтвердити, чи такі цінності сприяють формуванню сенсу та впливають на загальну задоволеність життям. Якщо це так, то розвиток суспільних програм, орієнтованих на національну ідентичність, може стати ефективним інструментом підтримки емоційного добробуту та суспільної стійкості.

Порівняння рівня особистого добробуту українців і британців

Рівень особистого добробуту українців за всіма ключовими показниками значно нижчий, ніж у Великій Британії. Найбільша різниця спостерігається у рівні задоволеності життям та рівні тривожності, тоді як оцінка сенсу у житті в Україні ближча до британських стандартів, хоча все одно нижча.

Це свідчить про суттєві соціально-економічні виклики, що стоять перед Україною, порівняно зі стабільнішими умовами у Великій Британії.

Порівняння особистого добробуту українців та британців (за оригінальною шкалою ONS4)

Рівень задоволеності життям

Українці мають значно нижчий рівень задоволеності життям (середній бал 4,6) порівняно з британцями (7,5), причому в Україні 42% респондентів перебувають на низькому рівні задоволеності, тоді як у Британії таких лише 6%.

Почуття щастя

Щасливими вчора почувалися лише 43% українців, що значно менше порівняно з британцями, де цей показник сягає 74%. Серед британців спостерігається значно вищий рівень щастя, аніж в українців (7,4 vs 5,6 відповідно).

Відчуття сенсу в житті

Попри складнощі, 62% українців відчують, що їхня діяльність має сенс у житті (середній бал 6,9), хоча цей показник дещо нижчий за британський (7,7), де 81% вважає свою діяльність змістовною.

Рівень тривожності

В Україні високий рівень тривожності (6-10) відчують 43% респондентів, тоді як у Британії цей показник значно нижчий і становить лише 23%, що вказує на суттєву емоційну напругу серед українців.

Результати застосування експериментальної шкали ONS4

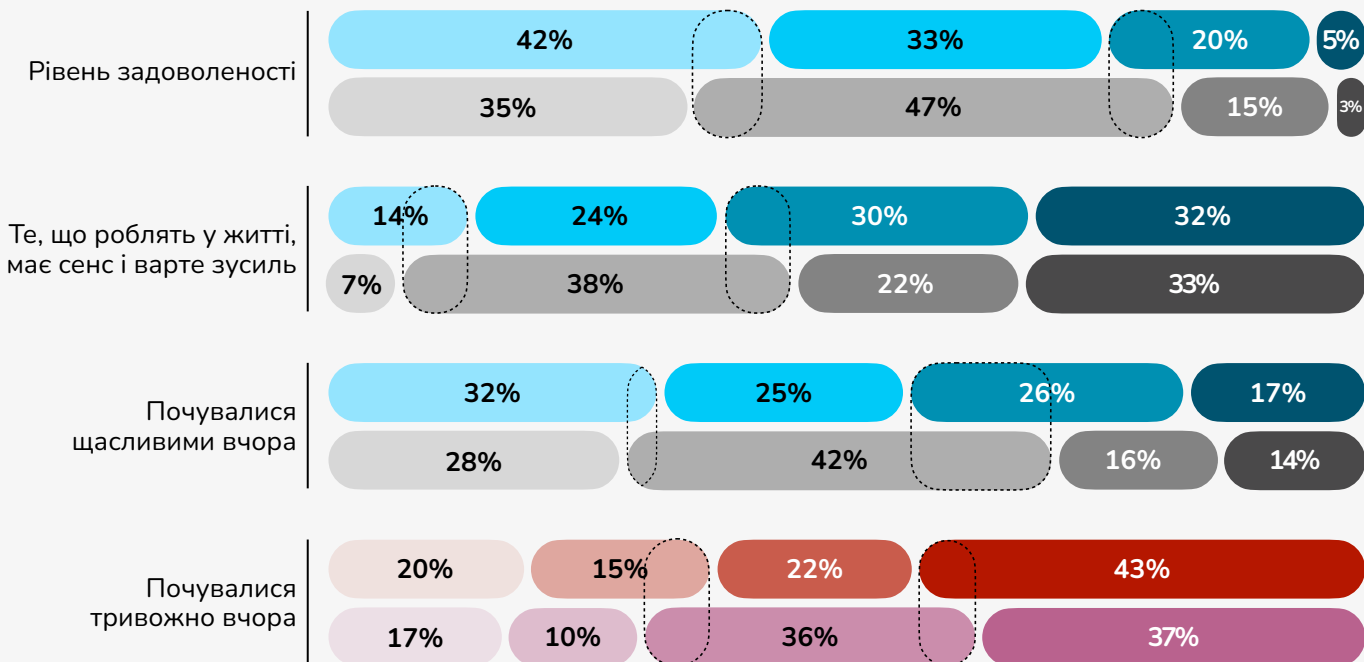
Враховуючи перше застосування шкали ONS4 в Україні, в опитуванні була використана оригінальна й експериментальна шкали. Для цього шкала ONS4 була перекладена українською мовою і половині респондентів запитання ставилися в оригінальному форматі (1007 респондентів), а другій половині – в експериментальному форматі (1001 респондент), яке включало пояснення, що 5 – це середина між позитивним і негативним полюсами шкали.

Середина шкали оцінок від 0 до 10 не завжди є однаковим поняттям для всіх опитаних, сприйняття варіюється.

Частина сприймає її як нейтральну позицію (ані позитивно, ані негативно), інші – як змішані емоції без чіткого домінування позитивних чи негативних переживань. Для частини опитаних це умовна інтуїтивна оцінка без точного і чіткого числового значення. Це свідчить про варіативність когнітивного сприйняття шкали, яка може впливати на точність самооцінок у дослідженні добробуту.

Ці особливості інтерпретації середини шкали оцінок вплинули на структуру відповідей респондентів на експериментальний формат шкали.

Оцінка особистого добробуту українців (за оригінальною та експериментальною шкалою ONS4)

Відповіді згідно з оригінальною шкалою

Низький Середній Високий Дуже високий

Відповіді згідно з експериментальною шкалою

Низький Середній Високий Дуже високий

Показник тривожності згідно з оригінальною шкалою

Дуже низький Низький Середній Високий

Показник тривожності згідно з експериментальною шкалою

Дуже низький Низький Середній Високий

Оцінка особистого добробуту українців (за оригіальною та експериментальною шкалою ONS4)

*Значення шкали для кожного питання різні, наведені у розділі «Метод дослідження»

Зокрема, спостерігалось зростання частки відповідей із середніми значеннями у 1,5-2 рази порівняно з оригіальною шкалою. Це зумовило симетричне зменшення частки респондентів, які обирали значення в крайніх діапазонах – як низьких (0-4), що інтерпретуються як негативні, так і високих (6-10), що асоціюються з позитивною оцінкою.

Порівняння даних за оригіальним та експериментальним формулюванням шкал ONS4 демонструє, що навіть незначне пояснення значень шкали може змінювати розподіл відповідей. Це підкреслює чутливість самооцінок до формулювань шкали оцінок, що варто враховувати при інтерпретації.

Рівень задоволеності життям

Порівняння результатів за оригінальною та експериментальною версіями шкали показало, що частка респондентів із низькими (0-4) та високими (7-10) оцінками задоволеності життям зменшилася на 7 відсоткових пунктів кожна, тоді як частка середніх відповідей зросла з 33% до 47%.

Попри перерозподіл відповідей, середнє значення залишилось незмінним на рівні 4,6 бала, що свідчить про компенсаторний ефект: уточнення щодо середнього значення шкали знизило частку високих та низьких оцінок, але збільшило вибір нейтральної відповіді.

Почуття щастя

Частка респондентів із низькими оцінками (0-4 бали) знизилась на 4 відсоткові пункти, з високими (7-10 балів) – істотніше, на 13 відсоткових пунктів, тоді як частка середніх оцінок (5-6 балів) зросла з 25% до 42%, зокрема збільшився вибір саме оцінки 5 балів (з 18% до 36%).

Загалом близько 17% респондентів змістилися від крайніх оцінок до середини, що супроводжувалося зниженням середнього значення з 5,6 до 5,1 та свідчить про перехід до більш поміркованої або «нейтральної» оцінки відчуття щастя.

Ці відмінності можуть свідчити про вплив формулювання запитань на суб'єктивне сприйняття респондентами власного добробуту.

Результати застосування експериментальної шкали ONS4 засвідчили, що формулювання запитань та пояснення значення середини шкали впливають на розподіл відповідей. У всіх чотирьох показниках після введення пояснення середини шкали значно зросла частка вибору середніх значень (насамперед 5 балів), що супроводжувалося зменшенням частки як високих, так і низьких оцінок.

Це свідчить про те, що частина респондентів не сприймає середину шкали як очевидно нейтральне значення або сприймає її як компромісну чи змішану відповідь. Пояснення значення шкали допомагає респондентам точніше інтерпретувати запитання, зменшуючи довільність у виборі відповідей.

Відчуття сенсу в житті

Уточнення значення середини шкали сприяло зменшенню частки респондентів з крайніми відповідями (0-4 та 7-10 балів) на 7 відсоткових пунктів, тоді як частка середніх відповідей зросла з 24% до 38% – головним чином за рахунок збільшення вибору оцінки 5 балів (із 20% до 33%).

Попри зміщення у розподілі відповідей, середнє значення виросло з 6,9 до 7,1.

Рівень тривожності

Частка респондентів із низькою (0-3 бали) та високою (6-10 балів) тривожністю зменшилася відповідно на 7 та 6 відсоткових пунктів, тоді як частка відповідей у середньому діапазоні (4-5 балів) зросла з 23% до 36%, передусім через збільшення вибору оцінки 5 балів (із 16% до 32%).

Середній бал практично не змінився (5,1 vs. 5,2), що свідчить про збалансовану динаміку: зменшення частки крайніх оцінок супроводжувалося еквівалентним збільшенням вибору нейтральної відповіді.

Подальші аспекти дослідження добробуту в Україні

Подальші кроки для дослідження добробуту включають проведення другої хвилі опитування українців у грудні 2024 року, що дозволить відстежити динаміку змін у добробуті українців за півроку. Це дасть змогу аналізувати вплив соціально-економічних та політичних змін на якість життя населення.

У грудневому дослідженні також заплановано впровадження підходу до вимірювання соціальної цінності за показником WELLBY (Wellbeing-Year), який дозволяє **оцінювати зміни в добробуті** через їхній довгостроковий вплив на життя людей.

Вимірювання змін у добробуті за показником **WELLBY** (Wellbeing-Year) надає низку переваг для наступного етапу дослідження,

включаючи здатність оцінювати вплив політик і програм на загальний рівень задоволеності життям у часовій перспективі. WELLBY дозволяє інтегрувати якість і тривалість життя в єдиний вимір, забезпечуючи обґрунтованість соціально-економічних рішень, та є корисним як для оцінки великих державних програм, так і для аналізу локальних соціальних ініціатив. Цей підхід вже успішно використовується у Великій Британії, Данії, Канаді та інших країнах, де створюються «банки соціальної цінності» для зберігання та порівняння WELLBY-коефіцієнтів, що сприяє прийняттю рішень, спрямованих на підвищення добробуту населення (The WELLBY: A new measure of social value and progress)⁸.

Перспективи вимірювання рівня добробуту в Україні

Перспективи досліджень у сфері добробуту включають регулярний моніторинг змін для відстеження динаміки добробуту (wellbeing) з плином часу, що дозволить вчасно реагувати на нові виклики.

Вимірювання добробуту забезпечить всебічний підхід до оцінки змін у суспільстві, дозволить враховувати соціальні, економічні, фізичні та психологічні аспекти життя, сприяючи прийняттю обґрунтованих рішень для покращення якості життя населення.

Міждисциплінарна співпраця, залучення фахівців з різних галузей, сприятиме глибшому розумінню даних та їхнього впливу на добробут.

Результати таких досліджень можуть стати основою для розробки ефективної політики в сферах охорони здоров'я, соціального захисту та економічного розвитку, що підвищить якість життя населення.

8 - Frijters, P., Krekel, C., Sanchis, R., & Santini, Z. (2024). The WELLBY: A new measure of social value and progress. Humanities and Social Sciences Communications, 11. [Дивитись тут](#)

У чому переваги впровадження замірів рівня добробуту в Україні?

Вимірювання рівня добробуту дозволяє відстежувати успішність реалізації політики, ініціативи та стратегії, а також сприяє ухваленню обґрунтованих рішень. Це відкриває перспективи для нових форм співпраці між секторами, орієнтованих на

спільне досягнення результатів, що створюють максимальну соціальну цінність. Соціальна цінність є важливим інструментом, який дозволяє оцінити ефективність ініціатив, показуючи їхній реальний вплив на життя громадян.

Політичним та державним діячам

Вимірювання добробуту дозволить оцінювати, як політики впливають не тільки на економічне благополуччя, а і на різні важливі аспекти життя громадян, зокрема безпеку, доступ до базових послуг та емоційний стан. Це сприятиме розробці цільових стратегій відновлення, підвищенню довіри населення та ефективному управлінню ресурсами в умовах кризи.

Громадському сектору

Механізми вимірювання добробуту допоможуть громадським організаціям визначати потреби найбільш постраждалих груп населення, таких як переселенці, ветерани та люди, які втратили житло. Це дозволить ефективніше впливати на державну політику і посилювати свій голос у процесі прийняття рішень.

Академічній спільноті

Добробут як показник відкриває можливості для більш ширших наукових досліджень щодо вдосконалення політик, орієнтованих на людей, дослідження окремих елементів добробуту і факторів, які впливають на їх рівень. Аналіз даних добробуту дозволить краще зрозуміти, як кризи змінюють суспільство, та розробити нові моделі стійкості та прогресу, орієнтовані на післявоєнну відбудову.

Бізнесу

Фокус на добробут дозволить бізнесу адаптувати свої моделі до умов війни, забезпечувати підтримку співробітників і громад, а також більш ефективно планувати соціальні ініціативи, спрямовані на підтримку українського суспільства та на відновлення країни.

Заклик до співпраці: Впровадження дослідження добробуту для відновлення України

Дослідження добробуту українців є важливим етапом у розумінні того, як соціально-економічні та психологічні фактори впливають на якість життя в умовах війни. Такі дослідження покликані не лише вимірювати рівень добробуту, а й визначати, як державні політики, соціальні ініціативи та економічні зміни можуть сприяти покращенню життя громадян. Впровадження досліджень добробуту допоможе створити ефективні стратегії відновлення та стійкого розвитку в Україні, зокрема в контексті післявоєнного відновлення.

Запрошуємо зацікавлених партнерів і донорів долучитися до впровадження досліджень добробуту в Україні.

Разом ми можемо створити більш точну картину змін у добробуті українців в умовах війни та підтримати розробку ефективних політик для відновлення країни. Команда **Ruban Litvinova Social Impact Advisory**, **Київського міжнародного інституту соціології (КМІС)** та **Social Value Ukraine** відкриті до обговорення можливостей співпраці, готові поділитися нашими напрацюваннями та сприяти залученню провідних британських дослідників і партнерів для подальшого вдосконалення цього проєкту. Ваше долучення допоможе зробити вагомий внесок у поліпшення якості життя в Україні та посилить ефективність майбутніх соціальних ініціатив.

Ключові слова для SEO:

well-being, добробут, Україна, дослідження, щастя, якість життя, WELLBY

Додаток

Оригінальна шкала ONS4 англійською мовою

Next, I would like to ask you four questions about your feelings on aspects of your life. There are no right or wrong answers. For each of these questions I'd like you to give an answer on a scale of 0 to 10, where 0 is "not at all" and 10 is "completely".

Overall, how satisfied are you with your life nowadays?

0 not at all	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 completely
-----------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	------------------

Overall, to what extent do you feel that the things that you do in your life are worthwhile?

0 not at all	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 completely
-----------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	------------------

Overall, how happy did you feel yesterday?

0 not at all	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 completely
-----------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	------------------

On a scale where 0 is "not at all anxious" and 10 is "completely anxious", overall how anxious did you feel yesterday?

0 not at all anxious	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 completely anxious
----------------------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	-----------------------------

Оригінальна шкала ONS4, перекладена українською мовою

Далі я хотів би поставити Вам чотири запитання про Ваше самопочуття. Нагадаємо, що немає правильних чи неправильних відповідей.

Наскільки Ви в цілому зараз задоволені чи ні своїм життям?

0 зовсім не задоволені	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 повністю задоволені
---------------------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---------------------------

А якою мірою Ви вважаєте, що те, що Ви робите у своєму житті, дійсно має сенс і варте Ваших зусиль?

0 зовсім не вважаю так	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 повністю переконані в цьому
---------------------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	-----------------------------------

Наскільки Ви в цілому почували себе щасливими вчора?

0 зовсім не почувались щасливими	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 повністю почувались щасливими
-------------------------------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	-------------------------------------

А наскільки Ви вчора почували себе тривожно?

0 зовсім не почувались тривожно	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10 були цілком стривоженими
------------------------------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	--------------------------------

Експериментальна шкала ONS4, перекладена українською мовою

Далі я хотів би поставити Вам чотири запитання про Ваше самопочуття. Нагадуємо, що немає правильних чи неправильних відповідей

Наскільки Ви в цілому зараз задоволені чи ні своїм життям?

0 зовсім не задоволені	1	2	3	4	5 у рівній мірі задоволені і не задоволені	6	7	8	9	10 повністю задоволені
---------------------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---------------------------

А якою мірою Ви вважаєте, що те, що Ви робите у своєму житті, дійсно має сенс і варте Ваших зусиль?

0 зовсім не вважаю так	1	2	3	4	5 у рівній мірі так і ні	6	7	8	9	10 повністю переконані в цьому
---------------------------	---	---	---	---	-----------------------------	---	---	---	---	-----------------------------------

Наскільки Ви в цілому почували себе щасливими вчора?

0 зовсім не почувались щасливими	1	2	3	4	5 у рівній мірі так і ні	6	7	8	9	10 повністю почувались щасливими
-------------------------------------	---	---	---	---	-----------------------------	---	---	---	---	-------------------------------------

А наскільки Ви вчора почували себе тривожно?

0 зовсім не почувались тривожно	1	2	3	4	5 у рівній мірі так і ні	6	7	8	9	10 були цілком стривоженими
------------------------------------	---	---	---	---	-----------------------------	---	---	---	---	--------------------------------